ئیسلام و عـــــروبە دوو رووی یەک دراون.. ستیڤان شەمزینی

هەمیشە بە قسەکردن لەسەر ئیسلام و عروبە و پەیوەندیی ئەو دووانە بەیەکەوە دەمانباتەوە سەر هەمان پرسیاری ئایا مریشک لە هێلکەیە یان هێلکە لە مریشکە؟ لەڕاستیدا وەڵامەکە بەهەر بارێکدا بێت هەر راستە، بە هەمان شێوەش ئەگەر بڵێین عروبە بەرهەمی ئیسلامە، یان ئیسلام بەرهەمی عروبەیە ناکەوینە هەڵەوە و لەهەر بارێکدا بێت وەڵامێکی گونجاوە، چوونکە ئیسلام و عروبە دوالیزمێکن کە بووون مێژوو و سەرهەڵدانیان ئاوێتەی یەکتری بووە و بە یەکدی بەستراوەتەوە، لەبەرئەوە دەتوانین بڵێین دوو رووی قەڵبی دراوێکن کە توندوتیژیی و تیرۆر و ئەنفال و شمشێرە. عەرەب هەمیشە بە دەستێکی شمشێری هەڵگرتووە لە پەنا دەستێکی قورئانیدا، قورئانیش کەرتێلێکی هەڵسوڕان و کارکردنی عروبەیە، ئەگەر مانیفێستی کۆمۆنیست کتێبی پیرۆز و بنەمایی کۆمۆنیزم بێ، ئەوا قورئان کتێبی پیرۆزی عروبەیە.

لە واقیعیشدا نامەیەکی عەرەبیانەیە و هیچی دی، بآ هە نییە عەرەبەکان هەمیشە پارێزگاریی دەکەن لە مانەوەی قورئان بە زمانی عەرەبی و رێ دەگرن لە هەوڵی وەرگێڕانی بە سەر زمان و هەر رێنووسێکی تر، بەڵکو ئەوان تەنیا رێگە دەدەن بە تەفسیر و خوێندنەوەی ئایەتەکان (ئەمەش لە چوارچێوەیەکی تەسکدا) هەر هەوڵێک بەدەر لەمە مەحکومە بە کوفر و زەندیک بوون، لە کاتێکدا دەبینی تەورات و ئینجیل وەک دوو نامەی ئایینیی و (ئاسمانی) بە سەر چەندین زمانی جیاواز وەرگێڕدراون، هەر کەس و نەتەوەیەک دەتوانێت بە زمانی رەسەنی خۆی بیانخوێنێتەوە.

بە دیوەکەی تریدا قورئان فاکتەرێکی بە عەرەبکردن و سڕینەوەی ئەویتری غەیرە عەرەبە، ئەمەش لەڕێگەی بە پیرۆزگرتن و بڵاوکردنەوە و خوێندنەوەیدا، هەرواش عەرەبەکان هاتنی یەکەم و دوا پێغەمبەری عەرەبی (محەمەد) تەنیا بە عەرەب نازانن بەڵکو بە هەموو جیهان، بەڵام دەبێت سەروەریی هەر بە عەرەب بێت و چینی ئەریستۆکراسی قوڕەیش دەسەڵاتی درێژخایەن و جاویدانی سەرجەم کۆمەڵگای خەلافەت جڵەو بکات.

عەرەبە ئیسلامەکان لە سەردەمی فتوحاتدا کە هاتن کولتوور و ترادیسیۆن و ژیار و شارستانی و پەرستگا و کتێبخانە و نامە پیرۆزەکانی تری نەتەوە بە موسڵمانکراو و نیشتمانە تازە

داگیرکراوەکانیان لەناوبرد، کە سەرلەشکری عەرەبی ئیسلامی (سەعدی کوڕی باوکی وەقاس) گەیشتە شاری (مەداین) نامەیەکی بە عومەری کوڕی خەتتابی خەلیفە نارد کەچی لەو هەموو کتێبە بکات لە شارەکەدا، (عومەر) لە وەڵامدا دەنووسێ مادام قورئانمان هەیە بە ئاویاندا بدە یان بیانسووتێنە، بۆیە ئەویش زۆر (مەردانە) دەست دەکات بە سووتاندنی کتێبخانەکانی ئەو شارە.

لە یەکێک لەو دیکۆمێنتانەی لە کوردستان دۆزراوەتەوە، هێنراوەیەکە بەدیالێکتیکی هەورامی کە ئاماژە دەکات بە ئەنفال و لەناوبردنی پەرستگا و ئاتەشگاکان و کوشتنی پیاوان و بەغەنیمەت گرتن و کەنیزەککردنی ئافرەتانی کورد، کە ئەمە یەکەمین ئەنفالی کوردە لەسەر دەستی عەرەب و یەکەمن سەرەتاکانی دەرکەوتنی عروبە و ناسیۆنالیزمی خێڵەکی عەرەبە. دواتر لە سەردەمی (عبدالملک بن مروان)ەوە مەرسوماتی دەوڵەت و نوسراوەکان و نووسینی سەر دراوەکان و هەموو نووسراوەکانی تری دەوڵەتی خەلافەت بەعەرەبی کران و بە هەموو شێوەیەک کارکرا بە لەناوبردنی کولتووری کورد و فارس و گەلانی تری ژێر چەپۆکی دەسەڵاتی خەلافەتی ئیسلامی- عەرەبی.

بۆ نموونە لە سەردەمی یەکێک لە خەلیفەکانی عەباسیدا تابلۆیەکی پاشماوەی ساسانییەکان لە عێراقدا مابووەوە کەچی بە فەرمانی خەلیفە ئەو تابلۆیە لەناوبرا!. بە لەمانەش هەموو موسڵمانە غەیرە عەرەبەکان، چین و توێژاڵی خوارەوەی کۆمەڵ بوون و بە چاوێکی کەمتر سەیر دەکران، بە موالی و شوعبی ناودەبران، رۆژێک لە رۆژان بۆیان نەبووە بەشداریی بکەن لە پێکهاتە و ژیانی سیاسیی و ئیداریدا لە نێو خەلافەتی ئیسلامیدا، سەرباری ئەوەش سەرکوتکراون، تا ئەو ئاستەی نەیانتوانیوە ژن لەعەرەبەکان بخوازن و لە دوا جاریشدا هەروەک (کافرەکان) جزیە و سەرانەیان لێ سەندراوە.

بە درێژایی دەسەڵاتی خەلافەتی ئومەوی و عەباسی، کورد و بلوج و فارس و ئازەر و ئاشووری سەرکوتکراون و شۆڕش و راپەڕینەکانیان بە سیاسەتی ئاگر و ئاسن و جۆرەها ئەشکەنجەی جەستەیی و دەروونی پوکێنراوەتەوە و رۆحی نەتەوەییان خراوەتە ژێر پێی فیوداڵە خێڵەکییەکانی عەرەبەوە. لە سەردەمی نوێشدا عەرەب هەر بە چەکی ئیسلام و قورئانەوە دێتە گۆڕەپان و بەرگی دین دەکاتە بەر هەموو ئەو تاوان و دڕندایەتی و جەنگ و کاولکارییانەی کە دەیانکات، دینی عەرەبیش پاڵپشت و پشتیوانییەتی.

سەددام کورد قڕانی ناونا ئەنفال، حکوومەتی سودان کوشتنی

مەسیحییەکان بەغەزا دادەنێت، قیبتییەکانی میسر بە ناوی بڵاوکردنەوەی فەسادی ئەخلاقییەوە جەهەنمیان بۆ دادەخرێت. هەموو عەرەبیش کێشەیەکی جوگرافی و مێژوویی وەک کێشەی عەرەب– جوولەکە دەبەستنەوە بە ئیسلامەوە و بە هەموو ئیسلام تێدەکۆشن بۆ لەناوبردنی جوولەکە و ئیسرائیل. بۆیە ئیسلام و عروبە ئاوێتەی یەکترن و وەک مەلەک وان کە هەر یەکێکیان باوکییەتی، بۆ ئەوەی کردەی فەیەن بۆ ئەنجام بگەیەنرێت دەبێت هەردوو پاڵەکە بەهاوشانی یەکتر لە کاردا بن.

ستیڤان شەمزینی
ستۆکهۆڵم